

Nr 12.

Av herr **Bondeson m. fl.**, *angående lagstadgad kontroll över handeln med s. k. bekämpningsmedel.*

I underdånig skrivelse den 24/8 1933 anhöll styrelsen för statens växtskyddsanstalt, att Kungl. Maj:t ville hemställa hos riksdagen om utfärdande av lagbestämmelser rörande handeln med sådana medel, som avse bekämpandet av för växtodlingen farliga växtparasiter och skadedjur. Det framhölls i denna skrivelse, att i marknaden förekomme ett stort antal sådana bekämpningsmedel, som vore föga verksamma för de ändamål, vartill de salubjödös, för så vitt de ej vore rent av skadliga. Andra medel kunde vara verksamma endast mot vissa parasiter, medan de utbjödös som universalmedel. Ej sällan inträffade vidare, att sammansättningen av erkänt goda bekämpningsmedel av tillverkaren ändrades utan att detta på något sätt gavs uttryck i benämningen eller eljest meddelades.

Styrelsen framhöll såsom nödvändigt, att handeln med bekämpningsmedel ställdes under fullt betryggande och effektiv kontroll såsom redan skett i Danmark. Senare har sådan kontroll även genomförts i Norge. Denna kontroll borde utövas av växtskyddsanstalten och vara av såväl biologisk som kemisk art. Den biologiska borde avse att pröva de olika bekämpningsmedlens praktiska användbarhet och utfärda attester därom, medan den kemiska kontrollens uppgift skulle vara att tillse, att preparatens sammansättning motsvarade den av tillverkaren uppgivna och icke underkastades förändringar av natur att kunna inverka på effektiviteten.

Styrelsen överlämnade i anslutning till skrivelsen förslag till lag angående handel med bekämpningsmedel. Enligt detta förslag — i senare modifierad form — skulle bekämpningsmedel ej få försäljas eller eljest utlämnas, därest det icke av växtskyddsanstalten godkänts för det ändamål, för vilket det utbjüdes. På varje förpackning skulle lämnas vissa uppgifter, bl. a. rörande preparatets beteckning samt halten av verksamma beståndsdelar, angivna var för sig, samt av växtskyddsanstalten godkända uppgifter rörande användbarhet. Lämnande av oriktiga eller missvisande uppgifter eller illustrationer i prospekt, annonser m. m. skulle förbjüdas.

Styrelsens framställning överlämnades av Kungl. Maj:t till medicinalstyrelsen för de åtgärder, som den efter samråd med lantbruksstyrelsen och växtskyddsanstalten kunde med stöd av sina befogenheter på området finna anledning vidtaga. Detta uppdrag resulterade i att skärpta bestämmelser rörande handeln med vissa första och andra klassens gifter, som användes

som bekämpningsmedel, utfärdades, huvudsakligen ägnade att minska förgiftningsriskerna vid användandet av dessa medel. Något nämnvärt bidrag till kontrollen av dessa medels effektivitet som bekämpningsmedel lämnade icke de utfärdade föreskrifterna, och sådana bekämpningsmedel som icke innehålla gifter av 1:a eller 2:a klassen — och som äro i avgjord majoritet — falla helt utanför medicinalstyrelsens behörighetsområde och beröras icke av bestämmelserna. Styrelsen för statens växtskyddsanstalt ingick därför i augusti 1935 till Kungl. Maj:t med förnyad framställning om förslag till riksdagen i enlighet med de tidigare av växtskyddsanstalten uppdragna riktlinjerna.

I juni 1940 ingav Sveriges pomologiska förening en underdånig framställning i detta ärende. Efter en rekapitulering av det tidigare förloppet av ärendets behandling framhöll föreningen, att de år som gått, sedan växtskyddsanstalten först väckte förslag i ärendet, kännetecknats av stark utveckling inom den svenska trädgårds- och fruktodlingen. Speciellt inom fruktodlingen utgjorde numera bekämpningen av parasiter ett av de viktigaste arbetena och krävde årligen stora utgifter för arbetslöner och inköp av bekämpningsmedel. Samtidigt tillfördes marknaden alltjämt nya, oprövade bekämpningsmedel, som genom ihållande reklam rekommenderades landets fruktodlare. Dessa saknade möjlighet att erhålla på en fortlöpande officiell kontroll grundade utlåtanden. Avsaknaden av sådan kontroll och av lagbestämmelser om prövning av bekämpningsmedel vore en betydande brist. Det underströks slutligen, att den i Danmark genomförda kontrollen på detta område visat sig vara lika välbehövlig som gagnelig.

Föreningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte till övervägande upptaga det av styrelsen för statens växtskyddsanstalt framlagda förslaget till lagbestämmelser rörande handeln med bekämpningsmedel samt förelägga nästkommande riksdag proposition i ärendet.

Styrelsens framställning har under det senaste årtiondet befunnit sig på cirkulation mellan olika remissinstanser, varefter Kungl. Maj:t den 27 september 1946 funnit i ärendet gjorda framställningar icke föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att handlingarna skola överlämnas till utredningen angående kvalitetskontroll för att tagas under övervägande vid utredningsuppdragets fullgörande. Enligt vad under hand inhämtats anser sig utredningen icke kunna upptaga förslaget till behandling, enär som konsekvens härav ett stort antal andra frågor, som sakna direkt samband med utredningens egentliga uppdrag, måste tagas under övervägande, varigenom utredningens slutförande skulle i hög grad försenas. Det är sålunda fara värt, att ärendet genom överlämnandet till utredningen angående kvalitetskontroll råkat i en återvändsgränd, vilket är högst olyckligt med hänsyn till de stora värden landets årliga förbrukning av bekämpningsmedel representerar.

Sedan framställning i ärendet senast gjordes (av Sveriges pomologiska förening 1940), har situationen på bekämpningsmedelsmarknaden undergått väsentliga förändringar, vilka än mera nödvändiggöra en officiell lagstadgad kontroll. Sålunda har ett flertal helt nya typer av bekämpningsmedel förts ut i marknaden, bland vilka främst må nämnas de s. k. DDT-preparaten och de gammexanhaltiga medlen, vilka i åtskilliga avseenden väsentligt revolutionerat bekämpningen av skadeinsekterna. Dessa preparat ha emellertid visat sig vara av mycket växlande kvalitet och torde väl behöva underkastas kontroll. Synnerligen beaktansvärt är i detta sammanhang även, att bekämpningsmedlen under senare år nått en väsentligt ökad användning inom jordbruket speciellt inom oljeväxt- och fröodlingen (vissa av de insektdödande preparaten ha även funnit en betydande avsättning för bekämpning avflugor bl. a. i stallar), och efter hand som apparaterna för utspridning av preparaten undergå fortlöpande förbättringar, kan en ytterligare ökad användning såväl inom jordbruket som inom skogsskötseln förväntas, vilket väl motiverar odlarnas krav på en effektiv biologisk kontroll av bekämpningsmedlen.

Beträffande den inhemska bekämpningsmedelstillverkningen må i detta sammanhang anföras, att densamma såväl med avseende på betningsmedel och andra svampdödande medel som med avseende på insektdödande medel under de senaste tio åren undergått en omfattande utveckling, i det att ett flertal företag i stor skala upptagit tillverkningen av dylika medel. Även för de ansvarskännande företagen inom denna industrigren torde det vara värdefullt att få sina produkter ställda under kontroll, då de därigenom erhålla skydd dels mot konkurrens med mindervärdiga preparat och dels mot ofta oberättigade ersättningsanspråk från förbrukarna.

Även böra de under senaste året importerade hormonderivat, vilkas främsta uppgift är att bekämpa fröogräs, tagas med i kontrollen.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående kvalitetskontroll av sådana preparat, som avse bekämpandet av såväl växt- som djurparasiter, skadedjur och ogräs, samt förslag till lag angående handeln med dylika preparat.

Stockholm den 15 januari 1947.

Lennart Bondeson.

John Gustavson.

Carl Beck-Friis.

Axel Mannerskantz.

P. J. Näslund.

Alfred Andersson.

Ivar Persson.

John Björck.